

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในอดีตวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ได้รับความนิยมของกระบวนการยุติธรรม คือ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน แต่แนวโน้มในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงนิยมในวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยสำหรับประเทศไทยในปัจจุบันยังคงนิยมการบัญญัติกฎหมายตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทนซึ่งเป็นแนวคิดที่เก่า โดยเห็นได้จากการกำหนดโทษส่วนใหญ่ในกฎหมายของประเทศไทยที่ยังคงกำหนดโทษเป็นโทษจำคุก ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาไม่ว่าจะเป็นการกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด ไม่สามารถแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวกลับใจเป็นคนดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การที่ประเทศไทยยึดวัตถุประสงค์การลงโทษแบบแก้แค้นทดแทนเป็นหลักส่งผลให้มีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลเป็นอย่างมากทำให้การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปอย่างล่าช้าอันส่งผลให้ประชาชนเสื่อมความศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม

แต่ในปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ได้รับความนิยม คือ การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษดังกล่าว โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นให้ความสำคัญกับผู้เสียหายโดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดกับผู้เสียหายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และฟื้นฟูความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชุมชน โดยกระบวนการดังกล่าวมุ่งหวังที่จะให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวกลับใจเป็นคนดีสามารถกลับสู่สังคมได้อีกครั้งหนึ่ง อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ได้มุ่งเน้นที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนแต่อย่างใด แต่ในทางกลับกันการลงโทษของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นเป็นการลงโทษเพื่อเยียวยาแก้ไขผู้กระทำความผิดและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มุ่งเน้นที่จะให้ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและชุมชนได้กลับมาสมานฉันท์กันอีกครั้ง โดยที่ประเทศไทยนั้นมีปัญหาบางประการดังนี้

ประการแรก ปัญหาของบทกฎหมายอาญาในความผิดฐานกระทำอนาจาร ตามมาตรา 278 ถึงมาตรา 280

การกำหนดบทลงโทษในการกระทำความผิดฐานอนาจารในประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนดบทลงโทษซึ่งไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู เพราะได้มีการกำหนดโทษเป็น การปรับ การจำคุกและการประหารชีวิต ซึ่งการกำหนดโทษดังกล่าวเหล่านั้นล้วนเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนและเพื่อข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดหรือปกป้องคุ้มครองสังคมเท่านั้น ไม่ได้เป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด อีกทั้งการลงโทษดังกล่าวตามกฎหมายไม่สามารถที่จะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำอนาจารได้อย่างแท้จริง เพราะเนื่องจากผู้เสียหายได้รับผลกระทบโดยอ้อมซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ แต่การลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีอยู่ตามกฎหมายไม่สามารถชดเชยเยียวยาและแก้ไขความเสียหายของผู้เสียหายจากผลกระทบ โดยอ้อมได้ โดยหากปล่อยไว้ไม่แก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากผลกระทบโดยอ้อมนี้แก่ผู้เสียหายอาจส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาแก่ผู้เสียหาย นอกจากนี้บทลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมปกตินั้น ไม่ได้ช่วยแก้ไขผู้กระทำความผิดและไม่ได้ลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด เมื่อกระบวนการยุติธรรมปกติไม่ได้ช่วยลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดและไม่สามารถชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นการสร้างภาระค่าใช้จ่ายให้กับทางภาครัฐโดยเปล่าประโยชน์

ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการกำหนดบทลงโทษของความผิดฐานกระทำอนาจารของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถช่วยเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้และไม่สามารถลดการกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดได้อย่างมีนัยยะสำคัญ ฉะนั้นจึงควรที่จะมีมาตรการอื่นแทนการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพอันจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้พร้อมในการกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง และชดเชยเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ประการที่สอง ปัญหาของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่มีใช้บังคับอยู่ในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ผ่านกฎหมายหลายฉบับไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและระงอมข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ พ.ศ. 2555 แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามกฎหมายดังกล่าวไม่ได้เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่แท้จริง เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการไกล่เกลี่ยตามบรรดากฎหมายดังกล่าวมีขึ้นเพื่อเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยไม่ได้คำนึงถึง

วัตถุประสงค์อันแท้จริงของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่มุ่งจะเยียวยาความเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพดั้งเดิมเหมือนก่อนที่จะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด และมุ่งที่จะเยียวยาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและสังคมให้กลับมาสมานฉันท์กันได้อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้บรรดากฎหมายที่กล่าวมาแล้วนั้น ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษโดยมุ่งที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำความผิดไม่ให้เกิดซ้ำและให้โอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะได้มีโอกาสกลับสู่สังคมได้อีกครั้ง อันถือว่าเป็นอีกหนึ่งวัตถุประสงค์สำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศไทยนั้นนอกจากจะไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างแท้จริงแล้ว รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในประเทศไทยมีการใช้เพียงรูปแบบเดียว คือ การไกล่เกลี่ย ซึ่งแท้จริงแล้วกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นมีหลากหลายรูปแบบไม่ได้มีเพียงรูปแบบของการไกล่เกลี่ยเท่านั้น โดยรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมและประสิทธิภาพกับคดีแต่ละประเภทที่แตกต่างกันออกไป ฉะนั้นสำหรับประเทศไทยที่มีการนำรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เพียงรูปแบบเดียวอาจทำให้ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่เป็นไปอย่างที่ควรจะเป็น มีตัวอย่างที่ดีจากแคนาดา แคนาดาได้มีคณะกรรมการชุมชนเพื่อทำหน้าที่พิจารณาที่จะเลือกรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่จะใช้กับคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

โดยบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในต่างประเทศนั้นได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ เช่น นิวซีแลนด์ตัวแทนของชุมชนจะเข้ามามีบทบาทในลักษณะที่ให้คำแนะนำแก่คู่กรณี ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจะมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยไม่จำกัดเพียงองค์กรของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นมีองค์กรของภาคเอกชนด้วย ในแคนาดานั้นบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ คณะกรรมการชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวในฐานะใดฐานะหนึ่ง ที่เป็นเช่นนั้นเพราะชุมชนมีความใกล้ชิดกับคู่กรณี รู้จักนิสัยและบุคลิกของคู่กรณีดีในระดับหนึ่ง อีกทั้งชุมชนก็ต้องมีหน้าที่ในการจัดการดูแลคู่กรณีด้วย ในฐานะที่คู่กรณีก็เป็นสมาชิกของชุมชน แต่สำหรับประเทศไทยในกฎหมายหลายๆฉบับ บุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นนายอำเภอ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการและศาล เป็นต้น ซึ่งชุมชนไม่ได้เข้ามามีบทบาทอีกทั้งไม่สอดคล้องกับหลักความยุติธรรมชุมชน

เพื่อให้ลดการกลับกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดและเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยเยียวยาครบถ้วนทุกมิติ ฉะนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรที่จะต้องนำมาใช้บังคับในชั้นศาล เช่นเดียวกับที่แคนาดา นิวซีแลนด์และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มีการนำมาใช้บังคับในชั้นศาลและให้ผลลัพธ์ได้อย่างดี

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้บังคับในชั้นศาลกับความผิดทางอาญารัฐธรรมนูญกระทำอนาจาร ดังนี้

5.2.1 ให้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้บังคับในชั้นศาลกับความผิดฐานกระทำอนาจาร โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างแท้จริง โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 3 ลักษณะ 2 การพิจารณาและบัญญัติหลักเกณฑ์วิธีการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อที่จะกลับเข้าสู่สังคม ซึ่งหลักเกณฑ์ที่จะให้อำนาจศาลใช้ดุลยพินิจเพื่อนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้บังคับกับคดีนั้น ผู้มีวิจัยมีความเห็นว่าควรบัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 181/1 ว่า

ในเวลาใดก่อนมีคำพิพากษาของคดีความผิดตามมาตรา 278 ถึง 280 แห่งประมวลกฎหมายอาญา หากปรากฏข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ ให้ศาลนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้บังคับ

- (1) มีความเหมาะสมที่จะใช้มาตรการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยคำนึงจากความเสียหาย ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและสังคมโดยรวม
- (2) ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้รับแจ้งและสมัครใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการ
- (3) ผู้กระทำความผิดได้รับการแจ้งถึงสิทธิในการมีทนายความแล้วก่อนเข้าสู่กระบวนการ
- (4) ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดในการกระทำความผิดของตน

ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวผู้วิจัยได้แนวความคิดมาจากแคนาดาและนิวซีแลนด์ ที่มีแนวคิดว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถใช้บังคับได้กับทุกประเภทคดีแม้เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับเพศก็ตามไม่จำกัดการใช้บังคับเพียงคดีความผิดเล็กน้อยเท่านั้น โดยการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นพื้นฐานสำคัญจะต้องเกิดจากความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการจากทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด โดยที่ผู้กระทำความผิดจะต้องสำนึกผิดในการกระทำของตนด้วยจึงจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้

5.2.2 สำหรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมไม่จำกัดเฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเพียงเท่านั้น ฉะนั้นจึงควรมีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในชั้นศาลด้วยโดยควรมีการ

บัญญัติกฎหมายรับรอง สาเหตุที่ควรนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในชั้นศาล เพื่อให้ศาลได้สามารถตรวจสอบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เนื่องจากในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ได้มีการใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยไม่ได้เป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างแท้จริงเพราะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และ รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ได้มีการนำมาใช้ก็มีเพียงรูปแบบเดียว ฉะนั้นเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ใช้ในประเทศไทยเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ จึงสมควรนำรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่หลากหลายรูปแบบมาใช้บังคับ เพื่อให้เหมาะสมแก่คดีแต่ละประเภท และเพื่อให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้มีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้เลือกที่เหมาะสมแก่ตนเอง

นอกจากนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ดำเนินการโดยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ จึงสมควรที่จะจัดตั้งองค์กรเฉพาะเพื่อเข้ามาทำดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยไม่ควรจำกัดองค์กรที่จะจัดตั้งได้เพียงแก่ภาครัฐเท่านั้น เอกชนก็ต้องสามารถที่จะทำหน้าที่ดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้เช่นเดียวกัน โดยควรส่งเสริมให้ผู้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวในฐานะใดฐานะหนึ่ง เพื่อส่งเสริมการสมานฉันท์กันระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและคนในชุมชนและเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นที่พึงพอใจของทุกๆฝ่าย

เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดแสวงหาประโยชน์ในทางคดีจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จึงควรที่บัญญัติกฎหมายให้ศาลสามารถตรวจสอบกระบวนการขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิดในการกระทำความผิดของตนจริงหรือไม่ หากกระบวนการขั้นตอนดังกล่าวไม่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ ผู้กระทำความผิดไม่ได้สำนึกผิดในการกระทำของตน ศาลมีอำนาจที่จะยกเลิกกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้ถือว่ากระบวนการดังกล่าวไม่เคยเกิดขึ้นและผู้กระทำความผิดจะต้องกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติ ซึ่งควรมีการตราพระราชบัญญัติกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พ.ศ. .... โดยมีหลักเกณฑ์และเนื้อหาในประเด็นดังต่อไปนี้

กรณีทีหนึ่ง บัญญัติถึงเรื่อง การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถนำมาใช้ได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยหมายรวมถึงการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนในชั้นศาล

กรณีที่สอง บัญญัติถึงเรื่อง การนำรูปแบบใดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ บังคับนั้นจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความยุติธรรมในแต่ละกรณี

สำหรับหลักเกณฑ์และรูปแบบวิธีการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้ เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

กรณีที่สาม บัญญัติถึงเรื่อง หน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้เป็น หน้าขององค์กรที่ได้รับการอนุญาตไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนตามที่ได้กำหนดไว้ใน กฎกระทรวง

บุคคลที่จะทำหน้าที่ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะต้องมี คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

กรณีที่สี่ บัญญัติถึงเรื่อง กรณีที่มีการบังคับใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในชั้น การพิจารณาคดีของศาล หากศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วย กฎหมายและศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลเห็นชอบกระบวนการดังกล่าวและมีคำสั่งให้ เป็นไปตามที่คู่ความได้ตกลงกัน

กรณีศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ากระบวนการดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายและ ศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกกระบวนการดังกล่าวและให้ถือเสมือนว่า กระบวนการดังกล่าวไม่เคยเกิดขึ้น โดยให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป

โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวผู้วิจัยได้แนวความคิดมาจากแคนาดา นิวซีแลนด์และสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี โดยในประเด็นของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในทุก ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมนั้น ผู้วิจัยยึดตามแนวความคิดของแคนาดาและนิวซีแลนด์ นอกจากนี้รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมควรนำรูปแบบที่หลากหลายมาใช้บังคับนั้นผู้วิจัยได้รับ แนวความคิดดังกล่าวมาจากแคนาดา และในเรื่องของผู้ดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์ควรมีองค์ที่เข้ามาทำหน้าที่โดยตรงผู้วิจัยยึดถือตามแนวความคิดของสหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี อีกทั้งหากมีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้บังคับในชั้นศาลควรที่จะให้ ศาลมีอำนาจในการตรวจสอบกระบวนการดังกล่าวเพื่อให้กระบวนการดังกล่าวถูกนำไปใช้อย่างมี ประสิทธิภาพในส่วนนี้นั้นผู้วิจัยยึดถือตามแนวความคิดของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเช่นกัน